

1. TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ÉS MEGÉLHETÉS ÁTTEKINTÉSE

Miközben turisták, minden eshetőségre számítva, többnyire beteg- és balesetbiztosítást kötnek, akik munkavállalás, egyetemi tanulmányok vagy egyéb továbbképzési szándékkal Franciaországba igyekeznek, nyugodt lelkiismerettel elhanyagolják ezeknek dokumentumoknak a beszerzését. Egy bizonyos minimális munkaidő letöltése és az azzal járó társadalombiztosítási díjak befizetése után, minden munkavállaló és családtagjai, valamint egyetemi hallgatók és szakmai továbbképzésben részesülők jogosultak minden, francia társadalombiztosítási szolgáltatás igénybevételére. Ezenkívül a francia biztosítási rendszerbe történő belépéskor, a már korábban Németországban megszerzett betegbiztosítási időt is figyelembe veszik.

Betegségkor felhasználható juttatások igénybevételénél türelmi idővel kell számolni. Betegségből adódó munkaképtelenségének időtartamára, a 4. naptól kezdve táppénzre jogosult. Aki azonban egy orvos, vagy fogorvosi kezelést szeretne -vagy kell- igénybe vennie, annak tanácsos pénztárcájával együtt az orvost felkeresni, mert mind az orvosi és mind a fogorvosi kezelés, valamint az azzal járó költségek és az orvosságok Franciaországban először a saját zsebből fizetendők. Az így keletkezett költségeket azonban a betegbiztosító intézetek később visszatérítik. Általánosságban érvényes, hogy az igénybevett szakszolgáltatások, pl. fogászati kezelés, fogpótlás, laborköltségek, műtéti beavatkozások, valamint szállítási kiadások költségeinek nagy részét, a betegbiztosítók magukra vállalják.

Mint ahogy Németországban, úgy Franciaországban is, különböző gyógyszerek árának egy bizonyos százalékban meghatározott részét a biztosított kénytelen fizetni. Emellett a biztosított köteles a bent fekvő, ill. a járó beteg kezeléseknél, a kórházi ápolási költségeinek éppúgy, mint az egészségügyi személyzet honoráriumának és a laborköltségek egy részét állni.

Azok a munkavállalók, akik egy több hónapos legális foglalkoztatás után veszítik el Franciaországban munkahelyüket, a munkanélkülieknek járó juttatásokat is igénybe vehetik. Ennek feltétele, hogy közvetlen a munkavállalói viszony megszűnése után az állami Munkaügyi Központ, ANPE helyi irodájában (agence locale) munkakeresőként kell jelentkezni. Ki kell tölteni egy nyomtatványt, amit a felmondási határozattal együtt az Ipargazdaság Foglalkoztatási Szövetségéhez kell elküldeni (Association pour l'emploi dans l'Industrie et le Commerce – Assedic). Ez a szerv határozza meg, munkanélküiségkor, az igénybe vehető szolgáltatásokat. Ezek alapjául a biztosítási időtartamot, a személy életkorát, valamint korábbi bruttó keresetét veszik figyelembe. Mint ahogy Németországban, itt is csak egy bizonyos időtartamig, az esetek döntő többségében 1 évig folyósítanak munkanélküiségi segélyt. Ennek leteltével, második lépcsőben munkanélküli járulék és szociális segély igényelhető.

Aki munkanélküli és új munkahelyet keres, az Franciaországban az ANPE rövidítésén kívül, valószínűleg előbb vagy utóbb találkozni fog egy másik mozaikszóval: APEC és csodálkozni fog, vajon ez mit jelenthet. APEC egy 1996 óta működő magán munkaközvetítő iroda, ami szakirányú és vezetői szintű munkahelyek közvetítésére, valamint az ehhez kapcsolódó információk átadására specializálódott. A közvetítési tevékenységek egy további részét képezik az ún. rész munkaidőre szakosodott irodák, melyek a gazdasági vállalatokkal szorosan együttműködnek.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

Franciaországban gond nélkül tekinthetnek mindazok nyugdíjas éveik felé, akik ledolgozott éveik alatt legalább 12 jól fizetett évet tudhatnak maguk mögött, mert ezen éveket alapul véve számítják ki később, többek között a várható nyugdíjat. Ehhez azonban figyelembe veszik még a fizetett biztosítás időtartamát és a személy életkorát is.

Aki ma Franciaországban magánvállalkozói tevékenységet folytat, ill. folytatott, másik társadalombiztosítási rendszerhez tartozik, mint a foglalkoztatottak. A magánvállalkozók csak a beteg- és anyaságbiztosítási rendszer tagjai. Mindemellett számtalan egyéb lehetőség kínálkozik számukra, hogy nyugdíj-előtakarékossági, rokkantsági vagy hátramaradottaknak szóló biztosítások kötésére. Magánvállalkozók, a foglalkozásuknak vagy tevékenységüknek megfelelően, a kézművesek, kereskedők és ipart űzők, szabadfoglalkozásúak vagy mezőgazdasági dolgozók szervezeteihez tartoznak.

Franciaországban a felsőoktatásban tanuló hallgatók a beiratkozással automatikusan a társadalombiztosítási rendszerbe is bekerülnek. Német egyetemi hallgatók, akik egy a francia társadalombiztosító által elismert felsőoktatási intézmény hallgatói és nem töltötték be 28. életévüket, a Sécurité sociale étudiante (SSE)-hez tudnak csatlakozni. Aki már 28 évnél idősebb, két lehetőség közül választhat. Vagy belép egy magán betegbiztosítóhoz, pl. állami Caisse primaire d'assurance maladie (CPAM), vagy egy egyetemista mutuelle-hez, ami az esetek többségében kiegészítő biztosításokat kínál. Általában elmondható, hogy a mutuelle-k anyagilag kedvezőbb lehetőségeket kínálnak, mint a magán társaságok. A biztosítók által fedezett juttatások egy bizonyos százalékos hányadát az egyetemi hallgatóknak is saját zsebből kell finanszírozniuk.

Külföldi egyetemi tanulmányok folytatásához az ösztöndíjakon kívül, egyéb anyagi segítséget nyújt az ún. külföldre szól anyagi támogatás vagy az Európai Képzési- és Csereprogramok kínálta támogatások.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

2. TARTALOMJEGYZÉK

1. TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ÉS MEGÉLHETÉS ÁTTEKINTÉSE	1
2. TARTALOMJEGYZÉK	3
3. TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JUTTATÁSOK	5
3.1. MUNKAVÁLLALÓK	5
3.1.1. Bevezetés	5
3.1.2. Hogy lehet a társadalombiztosításhoz csatlakozni?	5
3.1.3. Biztosítási járulékok	5
3.1.4. Ha társadalombiztosítási szerv döntésével nem ért egyet	5
3.2. MAGÁNVÁLLALKOZÓK	6
3.2.1. Bevezetés	6
3.2.2. A munkavállalók személyi köre	6
3.2.3. Tagság	6
3.2.4. Biztosítási járulékok	7
4. NYUGDÍJBIZTOSÍTÁS	8
4.1. MUNKAVÁLLALÓK	8
4.1.1. Rokkantság	8
4.1.1.1. Igénylési feltételek	8
4.1.1.2. A nyugdíj mértéke	8
4.1.1.3. Természetbeni juttatások	8
4.1.2. Öregség és hátramaradottak	9
4.1.2.1. Öregségi nyugdíj	9
4.1.2.2. Az öregségi nyugdíj alsó és felső határa	9
4.1.3. Hátramaradottak nyugdíja	10
4.1.4. Nem járulékköteles juttatások	10
4.1.5. Hol lehet a szolgáltatásokat igényelni?	10
4.1.6. További igények	11
4.1.7. Biztosítás kettő vagy több tagállamban	11
4.2. MAGÁNVÁLLALKOZÓK	11
4.2.1. Öregség, rokkantság, hátramaradottak	11
4.2.1.1. Kereskedők és ipart üzök biztosítási rendszere	12
4.2.1.2. Kisiparosok biztosítása	12
4.2.1.3. Szabadfoglalkozásúak	12
4.2.2. További információk	13
5. BETEGBIZTOSÍTÁS	14
5.1. MUNKAVÁLLALÓK	14
5.1.1. Betegség és anyaság	14
5.1.1.1. ▷ Természetbeni juttatások - betegellátás	14
5.1.1.2. ▷ Táppénz	15
5.1.1.3. ▷ Anyasági juttatások	16
5.2. MAGÁNVÁLLALKOZÓK	17
5.2.1. Betegség és anyaság	17
5.3. MUNKAVÁLLALÓK	18
5.3.1. Munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalmak	18
5.3.1.1. Orvosi kezelések	18
5.3.1.2. Átmeneti pénz	18
5.3.1.3. Sérültségi nyugdíj	18
5.3.1.4. Hátramaradottaknak szóló nyugdíj	19
5.3.1.5. Kifizetések külföldre	19
6. MUNKANÉLKÜLISÉGI BIZTOSÍTÁS	20
7. MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK	22
7.1. PRAKTIKUS TANÁCSOK	22

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

7.1.1. Beutazás és bejelentkezés.....	22
7.1.2. Hallgatói önkormányzatok.....	23
7.1.3. Szállás	23
7.1.4. Fogyatékos vagy krónikus betegségben szenvedő diákok.....	26
7.1.5. Pénzügyek	27
7.1.6. Munka	27
7.1.7. Közlekedés.....	27
7.1.8. Nyelvtanfolyamok.....	28
7.2. FRANCIAORSZÁGI TANULMÁNYOK VAGY KUTATÁSOK TÁMOGATÁSA.....	29

3. TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JUTTATÁSOK

Franciaországban a társadalombiztosítási juttatások más rendszere érvényes a munkavállalókra, mint a magánvállalkozókra. Az éles különbségek miatt a két rendszer külön kerül bemutatásra.

3.1. Munkavállalók

3.1.1. Bevezetés

Az iparban dolgozó munkavállalók társadalombiztosítása a francia általános rendszer következő biztosítási ágait foglalja magába:

- betegség és anyaság,
- munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalmak,
- rokkantság,
- öregség,
- haláleset,
- munkanélküliség,
- családi juttatások.

Emellett önálló rendszerek is működnek, különösen a mezőgazdaságban és az építőiparban dolgozók számára. Ezeknél a rendszereknél az egyes esetekben a juttatások, a juttatási feltételek és a formai előírások eltérnek egymástól. Amennyiben az ön tevékenysége e rendszerek valamelyike alá tartozik, szerezzen be információkat az érintett társadalombiztosítási szervtől („caisse”).

3.1.2. *Hogy lehet a társadalombiztosításhoz csatlakozni?*

Ha Franciaországban munkát vállal, a munkáltató köteles az előírt társadalombiztosítási formalitásokat elintézni.

A társadalombiztosítási szervtől tagsági igazolványt kap. Ezt jól őrizze meg, mert az egyes juttatások igénybevétele előtt a, a juttatások kérvényezésénél az igazolvány sorszáma kell hivatkozni.

3.1.3. *Biztosítási járulékok*

Társadalombiztosítási járulékot kell leróni. Ennek nagysága a munkadíj százalékos arányának felel meg. Ezt az összeget a munkaadó utalja át a munkadíjból.

3.1.4. *Ha társadalombiztosítási szerv döntésével nem ért egyet*

Amennyiben társadalombiztosítási szervének döntésével nem ért egyet, az értesítés kézbesítését követő két hónapon belül az Egyeztető Bizottságnál (Commission de recours amiable) fellebbezéssel élhet. Az esetben, ha a bizottság egy hónapon belül döntéséről nem ad

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

tájékoztatást, akkor panaszát elutasították. Ha az ügyet folytatni szeretné, a következő két hónapon belül a Társadalombiztosítási Bírósághoz (Tribunal des affaires de sécurité sociale) kell fordulnia. Valamely határidő elmulasztásával automatikusan az Egyeztető Bizottság határozata lép életbe.

(...)

3.2. Magánvállalkozók

3.2.1. Bevezetés

Franciaországban a magánvállalkozók másik társadalombiztosítási rendszerhez tartoznak, mint a munkavállalók. Minden magánvállalkozó egyazon beteg- és anyaságbiztosítási rendszerhez tartozik. Ezzel szemben számos öregségi, rokkantsági és hátramaradottaknak szóló biztosítási rendszer kínálkozik számukra. Foglalkozása vagy tevékenysége alapján csatlakozhat a kisiparosok, kereskedők és ipart űzők, szabadfoglalkozásúak és mezőgazdasági dolgozók rendszeréhez. A mezőgazdasági dolgozókat érintő rendszerrel itt nem foglalkozunk.

A nem mezőgazdasági területen tevékenykedő magánvállalkozók a következő juttatásokat igényelhetik:

- betegségi és anyasági juttatások,
- öregségi, rokkantsági és hátramaradottak nyugdíjai,
- családi juttatások. Mivel a magánvállalkozókra ez esetben az azonos munkavállalói juttatások érvényesek, ezért ezeket itt nem tárgyaljuk.

Munkahelyi balesetknél vagy munkanélküliségnél nincsenek külön juttatások előírva.

3.2.2. A munkavállalók személyi köre

Az esetek nagy részében ön akkor tekinthető magánvállalkozónak, ha a következő szakmai rétegek valamelyikéhez tartozik:

- kisiparos, ha egy önálló üzem vállalkozójaként vagy egy gazdasági társaság résztulajdonosaként a cégjegyzékbe (répertoire des métiers .- RM) van bejegyezve;
- kereskedő és iparúzó, ha a kereskedelmi és ipari regiszterbe (register du commerce et des sociétés – RC) van bejegyezve;
- szabadfoglalkozású, ha önállóan dolgozik és sem a társadalombiztosítás általános rendszeréhez, sem a fent nevezett szakmai csoporthoz nem tartozik.

3.2.3. Tagság

A fent nevezett biztosítási ágak valamelyikénél biztosítást kell kötni.

Ha kisiparos vagy kereskedő és ipart űző, köteles magát a munkába lépést követő 14 napon belül Franciaországban az RC-nél vagy az RM-nél bejegyeztetni. Csak így részesülhet a beteg- és anyasági biztosítások szolgáltatásaiban.

Köteles a lakóhelye szerinti regionális Kölcsönösségi Pénztárnál (Caisse mutuelle régionale) két hónapon belül lejelentkezni. A pénztár ad útmutatást, hogy tud a választott biztosítóhoz

belépni.

3.2.4. Biztosítási járulékok

Az ön által befizetett járulékok a saját jövedelmének meghatározott százalékát teszik ki. Szabadfoglalkozásúak öregségi biztosításának járulékait átalány formában kell befizetni.

A betegbiztosítási járulékot félévenként, mindig április 1.-én és október 1.-én kell leróni. A járulék alapok, tevékenységének típusától függetlenül, mindig azonosak.

Kérjük, járulékait mindig pontosan fizesse be. A fizetési elmaradás késedelmi díj felszámolásával és az igénybe vehető juttatások elvesztésével jár.

A nyugdíjbiztosítási járulék alapjai az eltérő biztosítási formák szerint eltérőek. Ezen formák a szabadfoglalkozásúaknál még szakmák szerint is elkülönülnek. A biztosítási járulékokat rendszerint minden hatodik hónap végén kell leróni.

A Család Segélyhez befolyó, kötelezően előírt járulékokat az Union de Recouvrement de Sécurité Sociale et d'Allocations Familiales-hez (URSSAF - Társadalombiztosítási és Gyermeknevelési Járulékok Központi Gyűjtőhelye), vagy a Család Segítő Pénztárhoz (Caisse d'allocations familiales) kell befizetni.

4. NYUGDÍJBIZTOSÍTÁS

Rokkantsági, öregségi nyugdíj
és hátramaradottak nyugdíja
munkavállalóknak és magánvállalkozóknak

4.1. Munkavállalók

4.1.1. Rokkantság

A rokkantsági biztosítás célja, nyugdíj biztosítása, a keresőképesség csökkenés és az így bekövetkezett bérkiesés kompenzálására. Ezen felül még feljogosít, az ön és az ön által eltartott személyek által felhasznált természetbeni szolgáltatások visszatérítésére. A nyugdíj meghatározott időre szól, de mindenkor újra megállapítható. Csak biztosítottak igényelhetnek rokkantsági nyugdíjat.

4.1.1.1. Igénylési feltételek

Rokkantsági nyugdíj igénybevételéhez a következő hat feltételnek kell teljesülnie:

- Munka- és keresőképessége legalább kétharmadra kellett, hogy csökkenjen;
- 60 évnél nem lehet idősebb;
- A munkába állás vagy a rokkantság megállapítását követő hónap első napján már 12 hónapos biztosítással kell rendelkezni;
- Be kell tudni bizonyítani, hogy az utolsó 12 naptári hónapban meghatározott számú munkaórát ledolgozott, valamint egy meghatározott összegű társadalombiztosítási járulékot fizetett. Másik tagországban ledolgozott munkaidőt és a befizetett járulékokat szükség esetén figyelembe veszik;
- Egészségügyi állapotáról írásos orvosi igazolás szükséges;
- Az összes előírt orvosi vizsgálaton részt kell vennie.

4.1.1.2. A nyugdíj mértéke

A rokkantsági nyugdíj nagysága az ön megmaradt keresőképességétől függ.

Ha ön kereső tevékenység folytatására képes, nyugdíja a korábbi átlagos éves munkadíjának 30%-át teszi ki, amivel azonban egy kijelölt maximális összeg nem léphető túl. Ha ön munkaképtelen, korábbi éves átlag jövedelmének 50%-át kapja, aminek felső összegénél szintén egy határértéket kell betartani. Amennyiben egy harmadik személy segítségére szorul, nyugdíja megemelkedik.

Orvosi indokok alapján nyugdíját újra megállapíthatják, szüneteltethetik vagy megvonhatják. Meghatározott összegű bérrel járó szakmai tevékenység újra felvételekor a nyugdíj szintén szüneteltethető vagy csökkenthető. A 60. életéve betöltésekor, keresőképtelenség okán ez a nyugdíj, öregségi nyugdíjjá alakítható át (felváltó nyugdíj, pension de substitution).

Amennyiben két vagy több tagállamban is biztosítást fizet, nyugdíját az EU előírások alapján állapítják meg. Ez akkor is érvényes, ha ön vagy családtagjai egy másik tagállamban laknak, ott lakást vásárolnak vagy átmenetileg ott tartózkodnak.

4.1.1.3. Természetbeni juttatások

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

Mint rokkantsági nyugdíjban részesülő, jogosultak ön és családjának tagjai, a betegség és anyaság esetén biztosított természetbeni juttatások költségeinek 100%-os visszatérítésére.

4.1.2. Öregség és hátramaradottak

Az öregségi biztosítás általános rendszerében a juttatások két formája vehető igénybe:

- járulékköteles juttatások, amik egy valódi biztosításon nyugszanak, ez az ún. öregségi és hátramaradottaknak szóló nyugdíj;
- nem járulékköteles juttatások. Ezek a Szociális Segély juttatások, amiket csak rászorultak vehetnek igénybe (lásd lent).

4.1.2.1. Öregségi nyugdíj

Megállapításánál három jelentős tényezőt vesznek figyelembe: éves átlagbér, nyugdíj tartama és biztosítási alap.

Az 1935-ben született biztosítottak számára az 1947 december 31. utáni 12 legjobban fizetett év átlagbérét veszik alapul. A figyelembe vett évek száma évről évre a generációk tükrében 25 évre is emelkedhet (pl. 1996-ban a '36-os születésű generációnak 13 évet, 1997-ben a '37-ben születetteknek 14 évet vettek alapul, stb.). A '35-ös születésű biztosítottaknak 60. életévük betöltésekor 1995-ben akkor állapítják meg a legmagasabb nyugdíjalapot (50%), ha 1983-tól legalább 182 biztosítási negyedévet vagy azzal egyenértékű biztosítási idővel rendelkeznek, függetlenül attól, hogy mely általános öregségi biztosítási rendszer tagjai voltak. A negyedévek száma évenként és generációnként egy negyedévvvel növekszik, maximum 160-ra. (A teljes nyugdíj megállapításához egy '36-ban született biztosítottnak 1996-ban 153 negyedévvvel kellett, hogy rendelkezzen, egy '37-ben született biztosítottnak 1997-ben 154 negyedévet kellett igazolnia,...)

Ha a biztosítási időtartamot a 60. és 65. életév között nem éri el, a teljes nyugdíjalapot (50%) lecsökkentik. Ezzel szemben az alap, a biztosítási időtartamtól függetlenül 50 %, ha a biztosított 65. életévét betöltötte vagy ezen életkora előtt munkaképtelen lesz. Ugyanez vonatkozik, a 60. életévük betöltésétől bizonyos feltételekkel, azon anyákra, akik dolgoznak.

A nyugdíjak kiszámolásánál a biztosítási időtartamot a továbbiakban 150 negyedévben határozták meg. Biztosítási időként kizárólag az általános biztosítási rendszerben teljesített biztosítási idők vagy az azzal egyenértékű idők (munkanélküliség, katonai szolgálat, igénybevett betegbiztosítás, rokkantsági nyugdíj és „sérültségi pénz” időszaka) érvényesek. Ha a biztosítás időtartama nem éri el a 150 negyedévet, akkor a nyugdíj nagyságát a meglévő biztosítási negyedévek 150-hez viszonyított arányában határozzák meg.

4.1.2.2. Az öregségi nyugdíj alsó és felső határa

Azoknak a biztosítottaknak, akiknek nyugdíjának teljes alapot állapítják meg, az egy un. járulék függő minimál nyugdíjat (minimum contributif) kap. Ha azonban az általános rendszerben teljesített biztosítási negyedévek száma nem éri el a 150-et, a minimál nyugdíj értéke a teljesített negyedévek 150-hez viszonyított arányában csökken.

Rászorultságkor az öregségi nyugdíj a 65. életév betöltésétől az Idősek Szolidaritási Alapjából (Fonds de solidarité vieillesse) fizetett pótlékkal egészülhet ki.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

A 60. életév betöltésétől folyósított nyugdíj nem léphet túl egy felső értéket, ami a legnagyobb járulék kiszabási alap felével egyezik meg.

Meghatározott feltételek esetén megemeli a nyugdíj nagyságát, ha:

- a nyugdíjas három vagy több gyermeket nevelt;
- a nyugdíjas a hétköznapi teendők ellátásához és a gondozáshoz egy harmadik személyt igényel;
- a nyugdíjas házastársa 65. életévét betöltötte és nem részesül szociális juttatásban.

4.1.3. Hátramaradottak nyugdíja

A hátramaradottaknak folyósított nyugdíjat („pension de réversion”) az 55. életévüket betöltött, arra rászoruló özvegyek kapják. Összege az elhalálozott házastárs öregségi nyugdíjának 54%-a. Bizonyos határon belül, igénybe vehető a saját öregségi vagy rokkantsági nyugdíj mellett.

Az özvegyi nyugdíjat („pension de veuve ou de veuf”) a megözvegyültek kapják. E nyugdíjban azok az özvegyek részesülnek, akik házastársuk elhalálózásakor tartósan rokkantak voltak. Egyéb feltétel, hogy az elhalálozott öregségi vagy rokkantsági nyugdíjra jogosult volt.

Ezt a nyugdíjat hátramaradottak is igénybe vehetik, ha 55. életévüket még nem töltötték be.

4.1.4. Nem járulékköteles juttatások

Idősek számára a következő nem járulékköteles juttatások vehetők igénybe:

- idős munkavállalók segélye (AVTS),
- sokgyermekes anyák öregségi segélye (allocation aux méres de famille),
- nyugdíj pótlék, a minimál nyugdíjnál kevesebbet kapó nyugdíjasoknak,
- hátramaradottak öregségi segélye (secours viager),
- különleges öregségi segély,
- a Nemzeti Szolidaritási Alap (FNS) kiegészítő segélye.

A kiegészítő segély kivételével, az összes többi juttatás elnyeréséhez a következő alapfeltételeknek kell teljesülniük:

- 65 évesnek kell lennie (60 éves, ha keresőképtelen);
- kötelező francia állampolgárság vagy egy EU tagállam polgárának kell lenni, esetleg egy Franciaországgal kölcsönösségi megállapodást kötött országé;
- Franciaországban kell lakni;
- jövedelme egy meghatározott összeget nem léphet túl;
- konkrét időn keresztül munkavállalóként vagy önálló keresőként kellett dolgozni.

A Nemzeti Szolidaritási Alap kiegészítő segélye a rászoruló személyek számára létrehozott különböző öregségi juttatásokat hivatott kiegészíteni. Életkor, állampolgárság, lakáshelyzet és a jövedelem nagysága tekintetében a fenti kritériumok érvényesek. Ezt a segélyt is az öregségi juttatásokat térítő szerv fizeti.

4.1.5. Hol lehet a szolgáltatásokat igényelni?

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

Öregségi nyugdíj, idős munkavállalók segélye (AVTS), sokgyermekes anyák öregségi segélye, özvegyi nyugdíj, hátramaradottak nyugdíja, hátramaradottak öregségi segélye, nyugdíj pótlék és az FNS kiegészítő segélye kérvényezhető a következő helyeken:

- Párizsban és környékén: Caisse Nationale d'Assurance Vieillesse des Travailleurs Salariés (Munkavállalók Öregségi Biztosításának Országos Pénztára);
- Vidéken: a Caisses régionales d'assurance maladie keretében működő Öregségi Biztosítások Szolgálati Irodái (services „vieillesse”);
- Straszburbban: Caisse régionale d'assurance vieillesse de Strasbourg (Öregségi Biztosítások Strasburgi Pénztára).

Minden szerv köteles a beérkező kérvényekről visszaigazolást küldeni.

Ha egy másik tagállam lakója, akkor kérvényét a helyi nyugdíjbiztosítási szervnél is benyújthatja.

4.1.6. További igények

Ha öregségi nyugdíjban vagy öregségi segélyben részesül, akkor mind ön, mind családtagjai betegbiztosítási természetbeni juttatásokban is részesülhetnek. Ezeket a nyugdíjigazolás vagy az utolsó nyugdíjszelvény bemutatásával, a helyi betegbiztosítási pénztár szolgáltatja.

4.1.7. Biztosítás kettő vagy több tagállamban

Ha két vagy több tagállamban fizet biztosítást, nyugdíját az EU előírások alapján állapítják meg.

(...)

4.2. Magánvállalkozók

4.2.1. Öregség, rokkantság, hátramaradottak

Az öregségi, a rokkantsági és hátramaradottaknak nyújtott biztosítások egész sora áll a magánvállalkozók rendelkezésére. Az egyes rendszerek juttatásainak mértéke és igénylési feltételei eltérőek. A következő felsorolásban csak néhány, erre vonatkozó útmutatás szerepel. Közelebbit tudhat meg,

- ha kereskedő vagy ipart űző: a Szakmai Pénztárnál (Caisse professionnelle) vagy a több szakma Közös Pénztáránál (Caisse interprofessionnelle) vagy a Caisse Nationale Organc-nál

Kereskedelemben és iparban dolgozó magánvállalkozók biztosításának független országos pénztára

9, rue Jadin
75832 Paris Cédex 17;

- ha kisiparos: a tevékenységének megfelelő megyei képviseletnél (Délégation départementale) vagy a magánvállalkozók és kisiparosok autonóm öregségi biztosítójának országos pénztáránál

Cancaval

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

28, boulevard de Grenelle
75737 Paris Cédex 15;

- ha szabadfoglalkozású: a foglalkozása szerinti szakmai részlegnél (section) (összesen 13 részleg működik) vagy a szabadfoglalkozásúak hozzátartozóinak öregségi biztosítójának országos pénztáránál

CNAVPL

102, rue de Miromesnil
75003 Paris.

4.2.1.1.Kereskedők és ipart üzök biztosítási rendszere

Kereskedők és ipart üzök biztosítása a következő juttatásokat kínálja:

- Öregségi nyugdíj a törzstagoknak és házastársuknak. 60. életévének betöltésétől igényelhet öregségi nyugdíjat. Ha a biztosítás ideje 1973 január 1.-től igazolt, a nyugdíj mértéke a munkavállalók általános rendszerének alap szabályait fogja követni. A házastársak kötelező kiegészítő biztosításának keretében, élettársa a nyugdíjkorhatár elérésével, az ön nyugdíjának felét fogja kapni.
- Rokkantsági nyugdíj. Teljes rokkantság esetén, ha mindenféle foglalkozási tevékenység kizárt, lehet rokkantsági nyugdíjat igénybe venni.
- Elhalálozási pénz. A nyugdíjkorhatár előtti halála esetén eltartottai elhalálozási pénzt kapnak.
- Nyugdíj pótlék (szabadon választható). Egy kiegészítő ellátási rendszer keretében, egyéni döntése alapján járulékot róhat le. Hét járulékpénztár kínál ehhez lehetőséget. Halála esetén, házastársa az ön nyugdíjának 60%-ában a hátramaradottak nyugdíját veheti igénybe.

4.2.1.2.Kisiparosok biztosítása

A kisiparosokat érintő ellátási rendszer a következő juttatásokat kínálja:

- Öregségi nyugdíj. Kereskedők és ipart üzöknél ismertetett szabályok érvényesek itt is.
- Kötelező biztosításból származó kiegészítő öregségi nyugdíj. A kisiparosoknak egy kiegészítő öregségi nyugdíjbiztosítást kell fizetniük. A 65. életév elérésével, kereső tevékenységét és iparüzését befejezi és alapnyugdíjat kap, kiegészítő öregségi nyugdíjban részesülhet.
- Hátramaradottak nyugdíja. Az elhalálozott biztosított személy élettársa, 55. életévének betöltésétől a hátramaradottaknak szóló nyugdíjat veheti igénybe. Ez a biztosított személy alapnyugdíjának 54%-a.
- Keresőképtelenségi nyugdíj és foglalkozás képtelenségi nyugdíj. Keresőképtelenség (teljes rokkantság) esetén, kisiparosok keresőképtelenségi nyugdíjat (rokkantsági nyugdíj) vehetnek igénybe. Ez az egykori éves átlag alapjövedelem 50%-a, de egy minimális összeget az értéke nem léphet át. A 60. életév betöltésével a rokkantsági nyugdíjat öregségi nyugdíj váltja fel. Foglalkozásképtelenség okán a biztosított személy, maximum hároméves időtartamú nyugdíjat vehet igénybe.
- Elhalálozási pénz. Halálesetnél a hozzátartozók elhalálozási pénzt kapnak.

4.2.1.3.Szabadfoglalkozásúak

Ha szabadfoglalkozású, rendszerint a következő juttatásokat veheti igénybe:

- Öregségi pénz. A 65. életév betöltésétől, keresőképtelenség esetén a 60. életévtől,

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

alapnyugdíjat (allocation de base) vehet igénybe.

- Házastársi nyugdíj vagy pótlék. Ha házastársa eléri a nyugdíjkorhatárt, nyugdíja általányozott formában házastársi pótlékkal emelhető. Házastársa az ön elhalálózásakor juttatásban részesül, melynek összege az ön juttatásának felét teszi ki.
- Rokkantsági biztosítás és hátramaradottak biztosítása. Nem minden szakmai rendszerben található meg ez a biztosítás. A legajánlatosabb, ha jogairól tájékozik az illetékes részlegnél (section).

4.2.2. További információk

Az egyes társadalombiztosítási ágak itt említett szociális biztonságot nyújtó szerveinek megnevezése az egyes fejezetekben szerepel. E szervekhez bármikor fordulhat, ha információra van szüksége. A helyi irodák címeit telefonkönyvben is megtalálja.

5. BETEGBIZTOSÍTÁS

Betegbiztosítási juttatások
betegség és anyaság esetén
munkavállalóknak és magánvállalkozóknak

5.1. Munkavállalók

5.1.1. Betegség és anyaság

A francia betegbiztosítás magában foglal természetbeni (beteg ellátás) és pénzbeli juttatásokat (táppénz), melyeket betegségből adódó munkaképtelenség esetén fizetnek. Az anyaság egy önálló biztosítási szabályozás alá tartozik.

5.1.1.1.▷ Természetbeni juttatások - betegellátás

Munkavállalóként foglalkoztatott személyek és nyugdíjasok, valamint hozzátartozóik mindig jogosultak természetbeni juttatások igénybevételére.

• Igénybevételi feltételek

A természetbeni juttatások igénybevételéhez szükséges

- vagy az orvosi szolgáltatás igénybevétele előtti hónap munkabéréből egy meghatározott díjat kell leróni, aminek el kell érnie az SMIC-Alap (SMIC = Salaire Minimum Interprofessionnel de Croissance: a fogyasztói árindexhez kapcsolt törvényes minimál óradíj) legalább 60-szorosát;
- vagy az igénybevételt megelőző hónapban legalább 60 órát kell dolgozni
- vagy az igénybevételt megelőző naptári negyedév béreiből egy díj értékének megfelelően járulékokat kell leróni, az SMIC-Alap legalább 120-szorosának értékében;
- vagy az igénybevételt megelőző három naptári hónapban legalább 120 órát kell dolgozni.

• Természetbeni juttatások költségeinek visszatérítése

Ön és családtagjai a természetbeni juttatások költségeit visszaigényelhetik. Orvosát és a kezelési helyszínt önállóan választhatja meg. Azonban bizonyos pótdíjakat külön meg kell fizetni, hacsak különleges okoknál fogva ez alól mentességet nem élvez. Ezek a pótdíjak (ticket modérateur) a következők:

- kórházi kezelések orvosi díja: 20%,
- kórházi ápolási költségek: 20%,
- orvosi honorárium: 30%,
- az orvosi kisegítő személyzet honoráriumai és laborköltségek: 40%,
- kék jelzésű gyógyszerek: 65%,
- egyéb szolgáltatások, beleértve a szállítási költségeket és a fehér jelzésű gyógyszereket :35%.

A pótdíjak kivételével, a betegbiztosítási pénztárak a szolgáltatások előre meghatározott díjait visszatérítik. A betegbiztosítási pénztárnál, az orvostól és a kezelésekről kapott számlákat („feuille de soins”) be kell mutatni.

Különleges egyéni igényekhez (pl. művégtagok), betegbiztosítási pénztárának jóváhagyása szükséges.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

Orvos által felírt gyógyszerek költségeit a betegbiztosítási pénztártól kapja meg. Lehetővé válik, hogy a betegbiztosítási pénztárra jutó költségrészt a pénztárral maradéktalanul előre megfizettesse. Ebben az esetben a gyógyszertárban az orvosságok árának, csak a betegbiztosító által nem fedezett hányadát kell fizetnie.

- Kórházi ápolás

Saját választása szerinti kórházi intézménybe utaltathatja be magát. Ha egy elfogadott magán, szerződés alatt nem álló intézményről van szó, akkor is jogosult minden költségre előleget felvenni. Pontosabb információkat betegbiztosítási pénztáránál szerezhet be.

Kórházban vagy más szociális egészségügyi intézményben eltöltött minden egyes napért meghatározott összeget köteles fizetni. Ez alól felmentést élveznek: kismamák a terhesség első négy hónapjában és újszülöttek, fogyatékos gyerekek és fogyatékos fiatalok a különleges képzési és szakképzési intézményekben, munkahelyi balesetek vagy foglalkozási ártalmak miatt kezelt személyek.

- Milyen igazolások szükségesek a visszatérítéshez?

A természetbeni juttatások költségeinek visszatérítéséhez, a betegbiztosítási pénztárnál a következő igazolásokat kell bemutatni:

- orvosi vények és kezelési számlák („feuille de soins”),
- munkaadója által kiállított éves igazolás („attestation annuelle”),
- adott esetben a helyi Munkaügyi Hivatal (Agence nationale pour l’emploi, ANPE) által kiállított munkanélküliségi igazolás.

5.1.1.2. > Táppénz

Betegségből adódó munkaképtelenség időtartamára minden munkavállaló, a munkabeszünetést követő negyedik naptól, táppénz igénybevételére jogosult. Munkanélküliek erre a munkanélküli segély időszakában, valamint még az azt követő egy évben is igényt tarthatnak.

- Igénylési feltételek

A táppénz egy meghatározott időtartamban (a megbetegedés első napját követő hatodik hónap végéig) vehető igénybe. Ehhez azonban a megbetegedését megelőző három naptári hónapban, legalább 200 munkaórát kellett teljesíteni, vagy az utolsó hat naptári hónapban béréből az SMIC 1015-szörös értékének megfelelő járulékot kellett leróni.

Az első hat hónapon túl, abban az esetben élhet továbbra is juttatási igénnyel, ha a megbetegedését megelőző 12 naptári hónapban legalább 800 munkaórát, és abból legalább 200 órát az első három hónap alatt dolgozott le vagy, ha a fizetéséből az utolsó 12 naptári hónapban az SMIC 2030-szoros értékével egyenértékű járulékot rótt le, aminél is az első hat hónapban fizetett, az SMIC 1015-szörös értékének megfelelő járulékok érvényüket veszítik.

Ezenkívül, a meghosszabbított idejű juttatás igénybevételéhez még szükséges, hogy a megbetegedés hónapjának első napján már 12 hónap óta, egy franciaországi társadalom biztosítási rendszerben nyilvántartott legyen. Bizonyos foglalkoztatáson kívül eltöltött idők mint ledolgozott idők vehetők figyelembe (pl. fizetett szabadság, önhibán kívüli munkanélküliség, betegszabadság, stb.).

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

A foglalkoztatás (vagy járulékfizetés) ideje egy másik EU tagállamban, szükség esetén szintén elszámolható, ha a kötelező feltételek teljesülnek. Ez esetben a francia betegbiztosítási pénztárnál az E 104-es számú formanyomtatványt kell benyújtani, amit országának betegbiztosítási szervei az ön kérésére állítanak ki.

Pénzjuttatások elnyeréséhez, a betegbiztosítási pénztár esetleges kérésére, köteles magát orvosi vizsgálatoknak alávetni.

- Juttatási alapok

A napi táppénz, a kérvényezést megelőző hónapra vonatkozva, az ön átlagos napi bérének a fele, de egy megállapított értéket nem léphet túl. A betegség első három napjára nem jár táppénz. Az egyes, hosszabb ideig tartó megbetegedésekkor, maximálisan három évig lehet táppénzt igénybe venni.

- Táppénzhez szükséges igazolások

Ha megbetegszik, köteles munkaadóját értesíteni. 48 órán belül tájékoztatnia kell betegbiztosítási pénztárát, az orvos által kiállított munkabeszüntetésre feljogosító igazolás (avis d'arrêt de travail) beküldésével együtt.

Ha kiderül, hogy munkaképtelenségének időtartama hosszabb lesz, mint ahogy az várható volt, ismét 48 órán belül erről egy új orvosi igazolást („avis de prolongation d'arrêt de travail”) kell a betegbiztosítási pénztárhoz elküldeni.

A betegbiztosítási pénztár a munkáltatótól a munkavégzés szüneteltetéséről igazolást kap; a munkaadó ebben tájékoztat a munkavállaló addigi fizetéséről, amiből a pénztár a táppénz nagyságát állapítja meg.

5.1.1.3.▷ Anyasági juttatások

Az anyasági biztosítás, anya és gyermeke számára átvállal minden orvosi ellátást és pénzbeli juttatást az anyaság időszaka alatt.

Természetbeni juttatásokra jogosultak a munkaképes munkavállaló nők, a munkanélküli segélyben részesülő (részesült) nők, valamint nyugdíjasok, illetve biztosított személyek feleségei és eltartott lányai.

Anyasági pénzre jogosultak azok a munkavállaló nők, akik dolgoznak vagy munkanélküli segélyben részesülnek (részesültek).

- Igénybevételi feltételek

Önnek (ill. annak a személynek, aki az ön számára a juttatást igénybe kívánja venni) a szülést megelőzően legalább 10 hónapon keresztül biztosítást kellett fizetni és igazolni kell, hogy a természetbeni juttatások és a táppénz igénybevételére feljogosító feltételek a szülés feltételezhető időpontjában már teljesítettek voltak.

- Természetbeni juttatások

A következő természetbeni juttatások vehetők igénybe:

- kötelező orvosi vizsgálatok a szülés előtt és után (hét),
- szülés előtti kiegészítő vizsgálatok, ha a kismama állapota ezt szükségessé teszi,

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

- terhességi öv,
- egy szülésre felkészítő tanfolyam (hat alkalom),
- gyermekágyi ápolás (12 napig tartó orvosi felügyelet),
- újszülöttek kórházi ápolása és kezelése köz- és magánkórházakban, a szülést követő első 30 napban,
- a gyermek orvosi vizsgálatai (tizenkét vizsgálat az első 24 élethónapban).

- Anyasági pénz

Az anyasági pénz napi alapja, az átlagos bruttó napibér 84%-a. Értéke nem léphet át egy meghatározott felső határt.

Rendszerint az anyasági pénzt a szülést megelőző 6 hét (8 hét a harmadik gyermektől, 12 hét kettes ikreknél, 28 hét hármás ikreknél), és a szülést követő 10 hét (18 hét a harmadik gyermek után, 22 hét kettes- vagy többes ikreknél) időtartamára fizetik.

A formalitásokat és a szükséges igazolásokat érintő kérdésekben forduljon betegbiztosítási pénztárhoz (caisse d'assurance maladie) vagy családi segély pénztárhoz (caisse d'allocation familiales). E pénztárakhoz kell fordulnia tanácsadásért akkor is, ha egy másik tagállamba utazik vagy lakhelyét oda kívánja áthelyezni.

( )

5.2. Magánvállalkozók

5.2.1. Betegség és anyaság

Betegség és anyasági biztosításra a munkában álló biztosítottak és nyugalomba vonult magánvállalkozók, valamint azok eltartottai tarthatnak igényt.

- Juttatások

A szabályok, az általános rendszerrel azonos természetbeni juttatásokat irányoznak elő betegség és anyaság esetén a kórházi ápolásra, hosszantartó betegségre és anyaságra.

A járó betegként igénybe vehető juttatások tekintetében az általános rendszernek felelnek meg (rendszerint a törvényben kiszabott legmagasabb átvételi alap –tarif de responsabilité-50%); kivételt képeznek a kék jelzésű gyógyszerek, melyekért a legmagasabb átvételi alap 35%-át utalják vissza.

A ráfordítások visszaigényléséhez, vagy a Kölcsönösségi Szövetséghez, vagy a választott biztosítási társasághoz kell a szabályosan kiállított kezelési igazolásokat elküldeni.

Pénzbeli juttatások is igényelhetők:

- Anyaságnál a biztosított nők heti pénzt (allocation de repos maternel) (a társadalom biztosítás által előírányzott felső határ nagyságában), valamint a foglalkoztatottság megszakításakor átalány formában napi pénzt kapnak. Segítséget nyújtó férjzett nők szintén heti pénzben részesülnek (az SMIC bruttó havi összege) és kiegészítő személy (indemnités de remplacement) keresésére segélyt kapnak.
- Kisiparosok a munkába állást követő első 90 nap (várakozási idő 15 nap) alatt beteg és baleseti pénzt vehetnek igénybe.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

További tájékoztatást kaphat a biztosítási szövetségénél, biztosítási társaságánál, vagy a nem mezőgazdasági foglalkozású magánvállalkozók megbiztosítási országos pénztáránál:

CANAM Caisse nationale d'Assurance

Maladie des Travailleurs non salariés non agricoles

Centre Pleyel, Tour Quest

93521 Saint Denis Cédex 1.

(...)

5.3. Munkavállalók

5.3.1. Munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalmak

A munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalmakra kötött biztosítások azon munkahelyi balesetekre vonatkoznak, melyekért munkája tehető felelőssé, balesetek, amik a munkába és onnan hazavezető úton történtek, valamint a munka során szerzett betegségek. A biztosítás érvényre jutásának feltétele, hogy ezek a betegségek a foglalkozási ártalmak hivatalos jegyzékében szerepeljenek vagy ezeket, az egyéni ügyeket vizsgáló bizottság a foglalkozási ártalmak közé sorolja.

A balesetet szenvedett személynek, munkaadóját haladéktalanul értesítenie kell, a baleseti tanuk nevének és címének ismertetésével. A munkáltató egy baleseti igazolást (feuille d'accident) fog kiállítani, amivel a juttatások később igénybevehetők.

A hivatalos, foglalkozási ártalmakat tartalmazó jegyzéken szereplő, valamint a regionális bizottság által elismert foglalkozási ártalmak, ugyanazon juttatások igénybevételére jogosítanak, mint a munkahelyi balesetek. Ha egy ilyen betegségben szenved, a munkaképtelenségtől számított 15 napon belül köteles pénztárát értesíteni. Ehhez az orvosi igazolás két példányát kell csatolni. A felülvizsgáló orvos véleménye alapján fogja a pénztár a támogatást megítélni.

Munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalmak következtében, jogosulttá válik orvosi kezelésekre, átmeneti pénz és adott esetben sérültségi nyugdíj vagy hátramaradottaknak szóló nyugdíj igénybevételére.

5.3.1.1. Orvosi kezelések

A baleseti igazolás felmutatása ellenében (vagy ha egy foglalkozási ártalomtól szenved) térítés mentesen (mindaddig, míg az egy megállapított alapot nem lép túl) vehet igénybe orvosi kezeléseket, gyógyszereket, kórházi ápolást, gyógy- és segédeszközöket.

Bizonyos körülmények között igényelhet szakmai rehabilitációt vagy átképzést.

5.3.1.2. Átmeneti pénz

Munkaképtelenségének első napjától átmeneti pénz igénybevételére jogosult. Ez a 28. napig napi fizetésének 60%-át teszi ki és a 29. naptól fizetésének 80%-át.

Visszaesés esetén a megbiztosítási pénztártól és nem munkáltatójától kapja meg a baleseti igazolást.

5.3.1.3. Sérültségi nyugdíj

Ha a baleset vagy a betegség tartós keresetcsökkenést vagy keresőképtelenséget von maga

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

után, úgy nyugdíjban részesülhet. Ennek nagysága a munka felfüggesztést megelőző utolsó 12 hónapban kapott fizetéshez, valamint a keresetsökkenés mértékéhez igazodik.

5.3.1.4.Hátramaradottaknak szóló nyugdíj

Hátramaradottaknak szóló nyugdíjat fizet a pénztár a házastársnak, a gyermekeknek és bizonyos feltételek teljesülésekor az elhalálozott szüleinek. Ennek nagysága a biztosított éves jövedelmének egy részének felel meg: 30% (egy esetben 50%) a házastársnak, 15% egy gyermeknek, 30% két gyermeknek és 10% minden további gyermeknek.

Össességében a nyugdíj a biztosított személy éves fizetésének 85%-át nem lépheti túl.

5.3.1.5.Kifizetések külföldre

A fent nevezett nyugdíjak és pénzbeli juttatások bizonyos körülmények között egy másik EU tagállamban is kifizetésre kerülhetnek, ha ott tartózkodik, visszatér vagy oda helyezi át lakhelyét.

6. MUNKANÉLKÜLISÉGI BIZTOSÍTÁS

Munkanélküli juttatások,
azok nagysága és tartama,
igénybevételi feltételek

Ha valaki Franciaországban dolgozik és elveszti munkahelyét, azonnal jelentkezzen munkakeresőnek a lakhelye szerinti Állami Munkaügyi Hivatal (Agence Nationale pour l'Emploi – ANPE) helyi irodájában (agence locale – ALE), vagy ha ilyen nem található, akkor a polgármesteri hivatalban. Csak így jogosult a munkanélkülieknek biztosított, valamint a társadalom biztosítás rendszere által felkínált juttatások igénybevételére.

Az Ipargazdaságban Foglalkoztatottak Szövetsége (Association pour l'Emploi dans l'Industrie et le Commerce – Assedic), tagságtól függően, küld egy a juttatások kérvényezéséhez szükséges formanyomtatványt, amit szabályosan kitöltve, egykori munkáltatójának felmondási igazolásával együtt, vissza kell küldeni.

Amennyiben az előírási kritériumoknak megfelel, az Assedic biztosítja önnek a munkanélkülieket támogató juttatásokat, melyeket ön is igénybe vehet. Az előírányzott juttatások, fokozatosan csökkenő, központi munkanélküli segély (allocation unique dégressive – AUD) néven ismertek.

- Igénylési feltételek

A munkanélküli segély igénybevételéhez a következő feltételeknek kell teljesülni:

- önhibáján kívül veszítette el munkahelyét;
- jelentkeznie kellett munkakeresőnek és az előírt ellenőrzéseken mindig meg kell jelenni;
- 60 évnél fiatalabbnak kell lennie vagy, ha 60. életévet túllépve az öregségi nyugdíj megállapításához szükséges feltételeket nem teljesülnek, akkor még nincs 65 éves;
- az utolsó nyolc hónapban legalább négy hónapon keresztül munkanélküliségi biztosítást kellett fizetni. A járulékfizetés időtartama, a biztosítási időszak hosszának megállapítása után, 50 év alatt két év és 50 év felett három év. Minél hosszabb ideig fizetett biztosítást, annál hosszabb ideig vehet igénybe munkanélküli segélyt. Egy másik tagállamban ledolgozott munkaidőt is elszámolják. Ehhez a 301-es formanyomtatványt kell benyújtani, amit az utolsó munkahely szerinti állam munkanélküliségi biztosításokkal foglalkozó szerve állított ki.

- Juttatások mértéke és időtartama

A munkanélküli segély folyósítási időtartama a biztosítás hosszától és a munkakereső életkorától függ.

Összességében elmondható, az 50 év feletti személyek rendszerint hosszabb ideig részesülnek segélyben, mint az 50 év alattiak. A juttatások minimális, négy hónapos igénybevételéhez, az utolsó nyolc hónapban, négy hónapon keresztül biztosítást kellett fizetni (vagy 676 munkaórát ledolgozni). A juttatást legtovább (60 hónap) 50 év feletti személyek részére ítélik meg, akik az utolsó három évben több mint 27 hónapon keresztül biztosítottak voltak (vagy 4563 munkaórát teljesítettek).

A juttatásszolgáltatás két szakaszból áll: „normális” (teljes) összeg és csökkentett összeg időszaka. Az első szakaszra esik általában a teljes támogatási időszak egyharmada-fele.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

A juttatás általános napi alapját, az egykori bruttó napi fizetésből kiszámított százalékos alappal határozzák meg. Ez a százalékalap 57,4% (magas jövedelemnél) és 75% (alacsony jövedelemnél) között mozoghat. Az első szakasz lefutása után a juttatási alap minden negyedik hónap végén egy megszabott hányaddal (legtöbbször kereken 15%) csökken. Ez azonban nem eshet az állami létminimum alá.

Felmerülő kérdéseknél forduljon az Assedic-hez.

- Részleges munkaidő

Kártérítési juttatást kaphat, ha vállalata forgalom visszaesés, ellátási nehézségek, káreset vagy rossz időjárás miatt üzleti tevékenységét kénytelen visszafogni vagy teljes egészében szüneteltetni.

A magas- és mélyépítésben dolgozó munkavállalók ún. rossz időjárás pénzt kaphatnak, ha a kedvezőtlen időjárási körülmények miatt, időlegesen nem dolgozhatnak. Ezt a munkáltató fizeti.

7. MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK

Praktikus tanácsok
a francia egyetemi életről,
lakáslehetőségekről, betegbiztosításról,
pénzügyekről, munkalehetőségekről,
támogatási lehetőségekről

7.1. Praktikus tanácsok

Kiutazása előtt tanácsos meggyőződnie, hogy az összes szükséges dokumentumot (hitelesített fordításokkal és másolatokkal együtt), kb. egy tucat személyigazolvány képet és a szükséges pénzt sikerült e összegyűjtenie. A szállás, lakásközvetítés, kaució befizetése, első havi albérlet, beiratkozási illeték, biztosítási díj, telefonbeszélgetések az otthoniakkal, szállítási kiadások, tankönyvek beszerzése, stb. – költségei miatt az első hetekben gyakran és mélyen a zsebébe kell nyúlania. Jól gondolja át, hogy milyen kiadásokkal kell kezdetben számolnia. Vigyen magával megfelelő számú utazási csekket vagy kézpénzt és ne felejtse el magával vinni hitelkártyáját, ha van. Ami a dokumentumokat illeti, az a legegyszerűbb (és legolcsóbb), ha minden szükséges papírt (bizonyítványok, születési anyakönyvi kivonat, biztosítási igazolások, stb.) nemcsak eredeti formában, hanem már mindjárt hitelesített másolattal és fordítással együtt visz. Ezzel a kellemetlenségek és szükségtelen kiadások hosszú sorát tudja megspórolni. Személyigazolvány képekre akkor van szükség, ha valamilyen kedvezményt szeretne igénybe venni (havibérlet, diákigazolvány, menzakartha, stb.) vagy szeretne beiratkozni valahová, pl. az egyetemi könyvtárba vagy fitnesklubba. Tehát olcsóbb, ha már otthonról magával visz néhányat és nem minden alkalommal fényképészhez, vagy fénykép automatához rohan.

7.1.1. Beutazás és bejelentkezés

Német állampolgárok bármikor beutazhatnak Franciaországba. A határellenőrzés megszűnése ellenére útlevelet vagy személyigazolványt magánál kell tartania. Ha három hónapnál hosszabb ideig szándékozik az országban maradni, EU tagsága ellenére is, tartózkodási engedélyt (carte de séjour de ressortissant de l'UE) kell kérvényeznie. Foglalkoztatottak 5 évre, míg egyetemi hallgatók ezzel szemben csak 1 évre kapnak kártyát. Ennek kiállítását a felelős rendőri szervnél, néha a helyi vagy a megyei önkormányzatnál kell kérvényezni. Számos egyetem megkönnyíti külföldi hallgatói helyzetét azáltal, hogy az illetékes hivatalokkal megállapodva, azok képviselőinél az érintett hallgatók egy alkalommal az egyetemen tudják a szükséges formalitásokat elintézni. Rendszerint a következő igazolásokat kell bemutatni:

- Útlevél vagy személyigazolvány (eredeti és hitelesített másolat).
- Albérleti szerződés, valamint a saját nevére kiállított gáz- vagy villanyszámla, telefon- vagy albérleti számla (Quittance de loyer), ill. valamilyen más dokumentum, ami bizonyítja, hogy kollégiumi elhelyezésben részesül.
- Három fekete-fehér személyigazolvány kép, semmi esetre sem színes
- Diákigazolvány vagy egy igazolás a végleges ill. folyamatban lévő beiratkozásról.
- Egy igazolás, hogy ott tartózkodását finanszírozni tudja (tehát egy ösztöndíj igazolás, szülői kezességi nyilatkozat, bankszámla kivonatok, stb.).
- Egy felbélyegzett és franciaországi címére megcímezett boríték.

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

Az előírt igazolások bemutatása után, egy időleges igazolást, récépissé-t állítanak ki. Ezt követően kb. három vagy négy héttel később értesítik, hogy a carte de séjour-t átveheti.

A hallgatói carte de séjour magában foglal, az általános feltételeknek eleget téve (éves viszonylatban kevesebb mint 20 munkaóra hetente), munkavállalási engedélyt is. Tehát lehetséges, a szorgalmi időszak lejártával még néhány héten keresztül az országban maradni és dolgozni. Aki hallgatói státuszát egy további évvel meg szeretné hosszabbítani, új carte de séjour-t kell kérvényeznie. Ebben az esetben a fent nevezettek mellett, még néhány további igazolásra (pl. egy biztosítási igazolás, tanulmányi igazolás, stb.) is szükség van.

7.1.2. Hallgatói önkormányzatok

A francia hallgatói önkormányzatok csúcsszervezete a Centre national des oeuvres universitaires et scolaires (CNOUS), azt tűzte ki célul, hogy az ország felsőoktatási intézményeiben tanuló hallgatóknak a lehető legkedvezőbb tanulási- és életfeltételeket biztosítja. A CNOUS-hoz 28 centres regionaux (CROUS) tartozik, amelyek további 12 centres locaux-ot (CLOUS) működtetnek. A CNOUS összköltségvetésének egy harmadát az Oktatásügyi Minisztérium finanszírozza, kb. 6%-át a Külügyminisztérium, a maradék egyéni forrásokból ered. A CROUS-ek tartják fent a menzákat és a kollégiumok nagy részét. Emellett számos egyéb szolgáltatást is nyújtanak. Segítenek a lakáskeresésben és a hallgatói munkák kiközvetítésében, figyelemmel kísérik a Francia Kormány ösztöndíj kiírásait, kezelik az EU SOKRATES, TEMPUS és LEONARDO programjait, szociális szükséghelyzetekben kisegítenek és támogatják a kulturális tevékenységeket. Aki egy egyetem hallgatója, vagy egy a Sécurité sociale étudiante által elismert egyéb felsőbb szintű képzési intézmény tagja, mindenkor igénybe veheti a CROUS szolgáltatásait. A többi hallgatónak egy carte du CROUS-t kell beszerezni, ha a restaurants universitaires ajánlásait és más kedvezményeket akarnak igénybe venni. Ez biztosítja, anélkül hogy a tulajdonos bármely francia felsőoktatási intézmény hallgatója lenne, ugyanazokat a kedvezményeket mint a carte du CROUS.

7.1.3. Szállás

Legkésőbb, a szorgalmi időszak kezdetekor szeretne mindenki egy csendes zugot magáénak tudni. Innen felfedezheti új környezetét és nyugodtan tanulhat. E kis szerencséhez vezető utak igen nehézkesek és nem utolsó sorban az egyéni pénztárcától függnék. A legolcsóbbak a kollégiumi szobák, amiket a CROUS vagy más közhasznú intézmények igazgatnak. A legszerényebb szobák (kb. 9 m², közös konyha, stb.) ez idő tájt kb. 700 francia frankba kerülnek. A privát lakáspiacon egy studio-ért (1 szobás lakás), vidéken kb. 1 000-1 500 francia frankot, Párizsban és néhány más nagyvárosban 1 500- 2000 frankot is elkérnek. Aki ennél magasabb elvárásokkal bír, vagy túl későn kezd szállást keresni, annak magasabb albérleti díjat kell kifizetnie.

Nehéz megmondani, mely időpont a legkedvezőbb szálláskeresésre. Kollégiumi szobákra már rendszerint tavasszal pályázni kell. Aki nem kapott kollégiumi szobát, vagy már az elejétől fogva csak az albérletek között tájékozódott, annak felvetődik a kérdés, hogy már júniusban vagy csak ősszel érdemes-e lakást keresni. Az előnyök és a hátrányok magától érthetődőek. Kora nyáron még nagy a kínálat és nem olyan nagy a konkurencia, de fennáll annak a veszélye, hogy már augusztustól lakbért kell fizetni. Szeptemberben viszont sokan keresgélnek, sőt októberben még többen, és az igazán előnyös albérletek gyorsan elkelnek. Általános receptet tehát nehéz adni. Mivel augusztusban mindenki nyaral a lakáskínálat is

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

szűkösebb.

A CROUS által fenntartott kollégiumi szobákat elsősorban szegényebb családból származó hallgatóknak, illetve állami ösztöndíjasoknak adják ki. Mivel még emellett is marad pár üres szoba, egy kísérletet azért megér itt is próbálkozni. A kollégiumi jelentkezési íveket már január közepétől lehet igényelni a CROUS-nál, amely ugyanakkor az akadémiának az illetékességi körébe tartozik, amelyik a kiválasztott egyetem felügyeletét is ellátja. A jelentkezési lapot legkésőbb április 1-ig vissza kell küldeni. Mindkét esetben tegyen be a borítékba A4-es válaszborítékot és a postaköltség térítését igazoló lapot.

A CROUS kollégiumi szobák mellett, albérlet-közvetítéssel és korlátozott számú szociális lakás kiadásával is foglalkozik. Ezeket a lehetőségeket feltétlenül használja ki, még ha az igény nagyobb is, mint a rendelkezésre álló kínálat.

Magán lakásokról információ kapható a következő címen:

Centre d'information et de documentation jeunesse (CIDJ)

10, quai Branly Paris

és Franciaország számos más helyén ennek a fiáléinál (CIJ).Itt lehet magán szobák címeit megkapni, kollégiumokról infókat kérni. A CIDJ és fiáléi továbbá tudnak olcsó szállásról listát adni, ahol a lakáskeresés alatt lehet aludni, illetve további információs anyagokat adnak, írásban vagy személyesen.

Magán szállások ügyében a következő helyekhez fordulhat még:

Alliance Francais

101, bd. Raspail 75005 Paris

Association catholique des services de jeunesse féminine

63, rue Monsieur le Prince 75006 Paris

Association des foyers internationaux

28, rue de la Grange aux Belles 75010 Paris

Association pour le logement de jeunes travailleurs

10, rue du Volga 75020 Paris

Association protestante de liaison interuniversitaire

33, pl. Maubert 75005 Paris

Union Nationale des Maisons d'Etudiants

35, rue Bienfaisance 75008 Paris

Aki Párizsban vagy környékén fog tanulni kérheti felvételét a Cité internationale universitaire de Paris egyik kollégiumába. A boulevard Périphérique és a boulevard des maréchaux között egy parkszerű területen 37 kollégium van, amelyet különböző egyetemek és nemzetek tartanak fenn.

Pl. van egy német ház is a Heinrich Heine ház.(Maison Heinrich Heine, Cité internationale universitaire 27 c, boulevard Jourdan 75014 Paris)

A CROUS mellett vannak más közhasznú lakás kiadással foglalkozó intézmények, amelyek

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

általában elég olcsón kínálják diákszállásaikat. Ilyen intézmények a következők:

AGEM

3, place de la Cangourgue 34000 Montpellier

CUB

7,place de Hoche 35000 Rennes

FDELSS

1, place de l'Université 67000 Strasbourg

MUL - Mutuelle universitaire du logement

7, rue de Sarrazin 44000 Nantes

kihelyezett részleg: Besancon, Dijon, Le Mans, Rennes

OCASE

29, rue Pasteur 69007 Lyon

PLUS

67, cours Pasteur 33000 Bordeaux

UFJT

19, rue Enghien 75010 Paris

ULEL

79, rue de Baupaume 59000 Lille

UNEL

120, rue Notre Dame des Champs 75006 Paris

UTEL

9, place du Capitoul 31000 Toulouse

Érdemes a nemzetközi intézmények hirdetőtábláit is tanulmányozni, ahol érdekes ajánlatokra lelhet az ember.

Természetesen vannak lakáshirdetések a nagy lapokban, a helyi újságokban és a hirdetési újságokat is be lehet szerezni bármelyik újságárusnál. A hirdetéseknel ügyeljen arra, hogy magán személy vagy iroda adta-e fel, mivel az irodák általában egyhavi bérleti díjat kérnek a címek kiközvetítéséért.

Függetlenül attól, hogy irodán keresztül vagy magán úton szerezték-e a lakást mindig kérnek 1-2 havi bérletnek megfelelő kauciót. Továbbá kérhetnek a szerződéskötés előtt igazolást a jövedelemről, hogy meggyőződjenek róla, hogy az illető tud-e fizetni. Továbbá egy ún. assurance multirisques biztosítást is kell kötni. A diákok „mutuelles”-ei ezt viszonylag olcsón megkötik.

Az albérletek ára nem szokta tartalmazni a rezszi költségeket. Az ún. charges -t (vízdíj, szemétszállítás, droits de bail részesedés, stb) a bérrel együtt kell általában kifizetni. Az áram, gáz, telefon, stb. költségeit általában a bérlő maga fizeti. A fűtés általában benne van a

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

charges-ben. Feltétlenül tisztázni kell tehát előre, hogy milyen rezsiköltségekkel kell számolni.

A kisjövedelműek Franciaországban ha méltányolható lakásban laknak, akkor igényelhetnek lakbértámogatást. Ezt az un. Aide personnalisée au logement (APL) a helyi Caisse locale d'allocation familiale-nél igényelhető. A címet az önkormányzatnál megadják, vagy a telefonkönyvből tudhatja meg.

7.1.4. Fogyatékos vagy krónikus betegségben szenvedő diákok

Felhívjuk a figyelmet a következő kiadványra: L'acceuil des étudiant handicapés dans l'enseignement supérieur, amely fogyatékos fiataloknak ad információkat akadálymentességről, lakáslehetőségekről, menzákról, utazási szolgáltatásokról, diáktámogatásokról, integrációs programokról és projektekről. A kiadvány megrendelhető:

Bureau du plan social étudiant DESUP 8

61-65 rue Dutot

F-75732 Paris cedex 15

Tolószékes fiataloknak a Résidences et restaurants universitaires accessibles aux étudiants handicapés moteurs kiadványt ajánljuk, ami kollégiumok és menzák címeit tartalmazza, ezt a CNOUS

69, quai d'Orsay 75005 Paris adja ki.

Konkrét kérdésekkel fordulhatnak a különböző információs szolgálatokhoz vagy pl. a CIO-hoz Párizsban.

7.1.5. Betegbiztosítás

A francia egyetemekre csak betegbiztosítással rendelkező diák iratkozhat be.

A 28 év (adott évben október 1-ig nem töltik be) alatti diákok beléphetnek a Sécurité sociale étudiante (SEE) pénztárba. A felvételi kérelmet az inscription administrative -nél lehet kérni, egy évi díj 96/97-ben 930 FF volt.

A 28 évnél idősebbek magán pénztárakhoz vagy egy diák mutuelle-be léphetnek be. Az éves díjak nagyon különbözők a mutuelle általában azonban olcsóbb. Mindenesetre érdemes előre tanulmányozni, hogy a szerződés alapján milyen szolgáltatásokat fedez a biztosítás.

A betegbiztosítás nem mindig fedezi 100 %-ig a kiadásokat. A kórházi ápolásokat a beutalás módjától függően 80 - 100 %-ig, orvosi vizsgálatok 70 %-ban, a gyógyszerek 35, 65 %-ban, s egy-két kivételes esetben 100 %-ig. Aki teljes költségtérítést szeretne az kössön kiegészítő biztosítást valamely mutuell-nél.

Franciaországban az orvosi vizsgálatkor ki kell egyenlíteni a számát. Egy általános orvosi vizsgálat 110-135 FF, egy szakorvosi vizsgálat 150 FF. Az orvosválasztás teljesen szabad, de feltétlenül ellenőrizze, hogy az adott orvosnak van e szerződése a Sécurité sociale-van. Csak a Médecin conventionné elnevezésű vizsgálatokkor téríti a biztosító a legnagyobb százalékban a vizitet. A kezelés után egy igazoló lapot (feuille de soins)-t kap, amelyet a gyógyszervásárlásakor is fel kell mutatni. A francia gyógyszertárakban a különböző gyógyszereket különböző elszámolást igazoló matricákkal (vignettes) látják el, amelyet a feuille de soins megfelelő helyére kell felragasztani. Ha egy ilyen matrica elveszik, akkor nem

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

számolja el a biztosító. A kitöltött igazoló lapot a biztosítónak szánt borítékban kell elküldeni a Sécurité sociale illetékes hivatalához. Általában pár héten belül megtérítik a megfelelő százalékban a költségeket. A költség-visszatérítésről szóló irattal lehet aztán adott esetben ahhoz a biztosítóhoz fordulni, akivel kiegészítő biztosítást kötött, hogy az a fennmaradó költségeket is megtérítse.

7.1.6. Pénzügyek

Ha csak pár hónapig tartózkodik valaki Franciaországban nem feltétlenül szükséges bankszámlát nyitnia. Egy nemzetközi bankkártyával bátran nekivághat az útnak, mindenút talál majd megfelelő automatákat illetve sok helyen vásárolhat is vele. A csekket bár elméletileg el kellene, hogy fogadják néhány helyen nem váltják be, de a saját számlára való befizetésnek általában nincs akadálya.

Különösebb nehézség nélkül lehet un. compte de non-résident számlát nyitni, azoknak akik csak meghatározott ideig vannak az országban. Egy általános számlanyitás már problémát jelenthet, illetve rengeteg iratot kérhetnek hozzá. Mielőtt eldöntené, hogy melyik pénzügyi intézet mellett dönt, s csekket és az un. carte bleuet (olyan bankkártya, amivel szinte mindenút lehet Franciaországban fizetni és automatákról pénzt levenni) hol szerzi be, érdeklődjön és hasonlítsa össze az ajánlatokat. Bármelyik banknál köt is ki a külföldi átutalások és a tartós átutalási megbízások mindenút nagyon drágák. Lényegesen olcsóbb a pénzforgalom csekkkel vagy készpénz formájában.

A CNOUS adatai szerint egy szüleitől külön élő diák Franciaországban 4500 - 5500 FF-ot költ havonta, ami még nem tartalmazza a lakbért. Ha azonban valaki szerényen él, és az összes diákoknak nyújtott kedvezményt igénybe veszi valószínűleg kevesebb pénzből is kijön.

7.1.7. Munka

Még aki megszokta is, hogy tanulmányai mellett pénzt keres, az se menjen úgy Franciaországba tanulni, hogy a létfenntartás költségeit akár részben is ilyen módon kívánja megszerezni. Egyrészt a franciaországi tanulmányok közel sem arról híresek, hogy mellette dolgozni lehessen - már csak azért sem mert rendszeresen vizsgák vannak és kevés a szünet. Másrészt nem kimondottan egyszerű előnyös munkát találni. Egyébként sem nagyon jellemző, hogy a francia diákok rendszeresen dolgozzanak. A klasszikus diákmunkák különböző kisegítések és akinek zsebpénzre van szüksége, elmegy szüretelni, piac- vagy közvélemény-kutatási interjúkat készíteni, gyerekekre vigyázni, vagy korrepetálni. Ha átmeneti pénzzavarba kerülne egy ilyen munka kisegítheti a nehézségből. Jellegzetes diákmunkákat közvetít a CROUS, akik folyamatosan jelzik, hogy több az érdeklődő, mint az álláshely. Amennyiben már részben lezárt tanulmányok vannak a háta mögött, akkor részmunkaidős állások is szóba jöhetnek egy-egy cégnél. Természetesen érdeklődhet a Munkaügyi Hivatalokban vagy tanulmányozhatja a faliújságokat is. Végül arra is van lehetőség, hogy a tanulmányok költségeit előre megszerzze egy au-pair állás révén.

7.1.8. Közlekedés

Franciaországban számtalan kedvezményes utazási lehetőség van busszal, vonattal és repülővel, ebből jó néhány kimondottan diákoknak vagy 26 év alatti fiataloknak. Csak az autózás ugyanolyan drága mindenút. Ugyanakkor bizonyos autópályákon egyes időszakokban

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

más tarifák érvényesek, hogy ezzel motiválják az autósokat, hogy utazásukhoz olyan időpontot válasszanak, amikor nem sokan használják a sztrádát. Amennyiben hosszabb utazást tervez feltétlenül szerezzen be több árajánlatot is, amelyjel bizonyos lefoglalási feltételek figyelembe vételével minden légitársaság szolgál. A francia vonattársaság külön diáktarifát (BIGE) kínál, illetve létezik egy bérlet 26 év alattiaknak (CARRISSIMO), amelyre akár 50 %-os kedvezményt is lehet kapni. Ezen kívül az S.N.C.F.-nél további számos kedvezmény van, pl. csoportos jegyek vagy a JOKER tarifa, amely bizonyos helyfoglalási feltételek mellett (meghatározott vonatok, korai foglalás), akár 60 %-os kedvezményt is nyújt. Ezekről és más kedvezményes utazási feltételekről az utazási irodákban kaphat tájékoztatást. Felhívjuk még a figyelmet az Organisation pour le tourisme universitaire (OTU) nevezetű szervezetre, amely kimondottan diákok utaztatására specializálódott és a CROUS legtöbb kihelyezett fiókintézményében fiókiálét tart fenn. Elterjedtek a telekocsi szolgálatok is, amelyek szolgáltatásaikat a minitel-en keresztül kínálják (pl. B 3615 PROVOYA). A minitel-en last-minute ajánlatokat is találhat, ha a messzi távolba húzza a szíve.

Hogy mi a legjobb közlekedési eszköz természetesen nem mondható el általánosan. Párizsban biztosan nem az autó. Drága parkolóhelyek és zsúfolt utcák mellett csak álmodni lehet a kocsikázás örömeiről. Viszont a tömegközlekedés kiváló, busz, metró és az itt RER névre hallgató elővárosi vasút általában gyorsan, pontosan és stresszmentesen szállítják az utasokat a célállomásra. A közlekedés árai kedvezőek. Egy 10 jegyes carnet, amelyet a városhatáron belül bármilyen közlekedési eszközön fel lehet használni ezidőtájt (1997) 48 FF. Ezenkívül több féle bérlet létezik (carte orange), amelyeknek az ára az érvényességi időtől (egy hét, egy hónap) és területtől (a külvárosokban különböző zónák) függően alakul. A tömegközlekedés azonban nem minden francia nagyvárosban egyformán jól szervezett. Míg pl. Straszbura maga új villamos vonalával és számos bicikli útjával a környezetkímélő közlekedés mintavárosa, addig más helyeken ezeket inkább elhanyagolták és inkább a jó utakba és a parkolóházakba fektettek be, így ott az autó a legkényelmesebb közlekedési eszköz. Ha saját autóval érkezik akkor a forgalmi és a jogosítvány mellett feltétlenül vigye magával a biztosítást igazoló zöld kártyát is. Sohase engedje, hogy más vezesse az autóját, ha biztos akar abban lenni, hogy a biztosító meg is fizeti az ön esetleges kárát.

7.1.9. Nyelvtanfolyamok

Bár a szakmai ösztöndíjak és tanulmányok esetén nem az idegen nyelv tanulása áll az előtérben, nem kellene a már jó nyelvtudás elmélyítésének és finomításának igényéről lemondani. A legtöbb egyetem és sok más intézmény is kínál egész éves tanfolyamokat franciából külföldi diákok számára. Motivációt jelenthet és egy további képesítést is, ha valaki nyelvi diplomát szerez. Különböző diplomes universitaires és két nemzeti diploma is kínálkozik ilyen célból.

A certificat partique de langue francaise (CPLF) vizsgához szükséges nyelvi szintet már jóval meghaladta a nyelvtudása mire francia tanulmányokat kezdene. A következő lépcsőfok a diplome d'études francaises, jó alaptudásra épít és egy választott területen specializációt követel meg. A diplome supérieur d'etudes francaises végül az ország hagyományos tanítási gyakorlatába (resumé de texte, commetaire, dissetation, thème, version és explication de texte) vezet be és két szakirány a letters modernes ill. a langues vivantes étrangéres első éveként elismertethető. Tehát akinek ez a vizsgája már megvan, az kérelmet adhat be, hogy másodéven kezdhesse a tanulmányait.

Ezeket a diplomákat egyébként nem csak Franciaországban, hanem külföldön a francia

Társadalombiztosítás /Megélhetés

Franciaország

kultúrintézetekben is meg lehet szerezni. Ez érvényes a két nemzeti diplomára is. A diplome d'études en langue française (DELF) két szinten tehető le. A második szint haladó szintet jelent. A végzettséget igazolni kell, ha a következő szint a diplome approfondi de langue française (DALF) elérésére törekszik valaki. A DALF vizsgával rendelkezők francia felsőoktatásban való tanuláskor kérhetik, hogy mentesítsék őket a nyelvi felvételi alól.

7.2. Franciaországi tanulmányok vagy kutatások támogatása

Itt részletes leírás és címjegyzék olvasható a németek számára Németországban ill. Franciaországban hozzáférhető támogatási forrásokról.